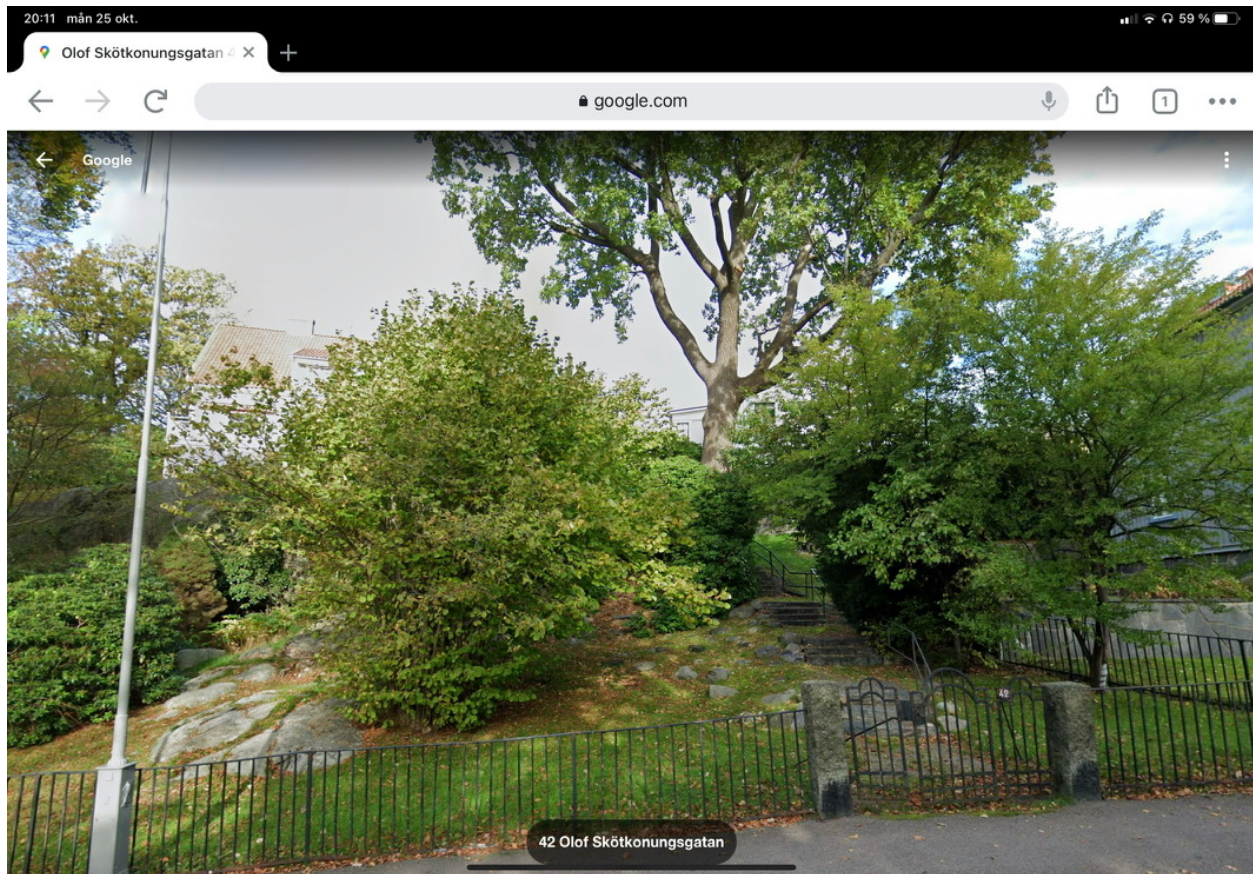

Arbetsberedning för arbete i anslutning till befintligt skyddsvärt träd vid byggnation av nedre tomten på Olof Skötkonungsgatan 42, 2021-10-26

Bakgrund: En befintlig skyddsvärd ek med brösthöjdsdiameter på 117cm finns på tomten där ett hus planeras att uppföras.

Uppdrag: Att beskriva hur dessa åtgärder ska utföras för att minimera skadorna på trädet. Då vi inte vet hur huset kommer att uppföras beskriver vi olika möjligheter, men med samma krav kring hantering av rotsystemet.

Förutsättningar: Marken som tomten planeras att styckas av ifrån är kraftigt kuperad. Eken står i berget intill en stentrappa. Rotsystemet sträcker sig troligen upp på tomten till de jordpartier som finns under gräsmattan samt ner i vattenfyllda fickor i berget, under trappan till gräsmattan öster ut samt till den gräsyta som ligger nedanför trädet. Vinkelrätt rotsystemet finns en bergsklack som begränsar rotsystemet åt väster. Man kan anta att rotsystemet håller sig öster om denna bergsklack. För att kunna bygga ett hus på den avstyckade tomten utan att skada eken ska allt rotsystem som

påträffas beskåras och rotspons byggas för att skydda rötterna under tiden som huset byggs. Vid sprängning riskerar vattenfyllda fickor spricka och eken måste ersätta ett sådant förlorat rotsystem genom att ha möjlighet att förbättra rotsystemet på andra delar. Rotsystemet för ekar följer oftast berget och anpassar sig till jordlagrets tjocklek men går aldrig ner i blålera om sådan finns. I normal fall i Göteborgstrakten, då man har slät mark, finns rötterna i de översta 80cm då det oftast finns blålera där under. I detta fall ser det troligen väldigt olika ut på de olika partierna av tomten.

Arbetsmetod: Först bör husets grundläggning planeras så att ekens rötter påverkas så lite som möjligt. Om huset uppförs på "plintar" och svävar över marken måste rotsystemet vid plintarna hanteras rätt med beskärning en bit ifrån och förses med pimpstensjord för att sedan kunna växa ut igen. Vid schakt och sprängning måste rötterna lokaliseras och beskåras. Om husets grundläggning kräver en schakt 1,5m utanför huset behöver rotsystemet beskåras 0,3-0,5m utanför den schakten och en rotspons behöver byggas av trä som en berlinerspons eller med marinplywood som ställs lodrätt vid schaktens 1,5m. Mellan de beskurna rötterna och sponten fyller man med pimpstensjord från Baramineraler eller motsvarande. Det beskurna rotsystemet förgrenar sig sedan snabbt i pimpstensjorden och kan när byggnationen är klar växa vidare i den jord som påförs vid återställandet efter att sponten tagits bort. Det är viktigt att man återställer med bra matjord till ett djup av 70cm fram till husets dränering. Vill man kan man placera ett skydd utanför dräneringen för att förhindra att rötter växer in i denna i framtiden. Ek är har dock inget aggressivt rotsystem.

Förberedande arbeten för eken inför byggnation:

- När det är bestämt var huset skall ligga med tanke på ett rekommenderat avstånd till eken tas rotsystemet fram varsamt. Erfaren underentreprenör av likartat arbete tar med hjälp av en mindre larvburen grävmaskin fram rotsystemet till där schakten för huset ska vara. All körning över rötter som skall vara kvar sker på körplåtar. Schakten sker på ett sådant sätt att maskinen enbart schaktar tvärs rotsystemet se bild. Därefter blåser man med hjälp av luftspade fram rötterna ytterligare 0,3-0,5m. Där sågar man och klipper av rötterna med vass beskärningssåg och sekator vinkelrätt rötterna i kanten på joden. En lumpmatta (liknande Vegtechs matta för sedumplantering) läggs ut som skydd över de frilagda och beskurna rötterna. Denna ska vattnas och hållas fuktig. Vanlig markduk är ej godkänd då den ej drar åt sig fukt.

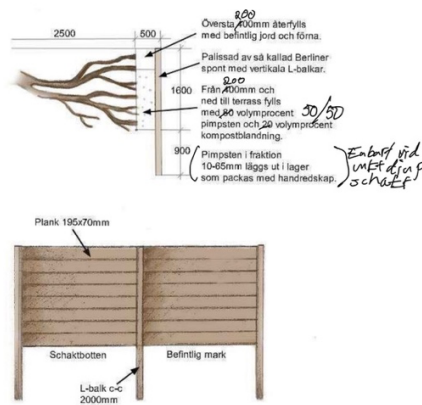

Rotdraperi

Rotspont

Exempel på
rotspont:

- En rotspont se bild byggs om arbetet förväntas pågå under vintern med minusgrader eller under sommaren med stark värme. Rotsporten skall gå så djupt som rötterna har schaktats fram. Duken flyttas till sponten och utrymmet mellan fylls med pimpstensjord.
- Om det finns gräsförsedd mark innanför det beskurna rotsystemet kan denna med fördel luckras upp och mulch (träflis med naturgödselinblandning) påföras. Detta hjälper trädet att starta ett nytt rotsystem längre in under kronan.
- Det beskurna rotsystemet och pimpstensjorden skall hållas välvattnad under byggnationen april-september. Även mulchen skall vattnas. För att gardera sig från vattenförlust vid sprängning bör hela ekens rotsystem vattnas upp rejält på våren med 8m³ för att kompensera för eventuella förluster vid sprängning. Under resterande tid under byggnationen behöver trädet vattnas med 4 m³ per vecka.
- Arbetsområdet dvs där ekens rötter har beskurits (alternativt från rotsporten) skall avgränsas med kravallstaket. Inget upplag får ske på eksidan av detta kravallstaket.
- Allt arbetsområde på idag befintlig gräsyta ska skyddas med körplåtar av stål eller med ett lager av 32-63 tjocklek 30cm utlagt på ett geonät. Först när detta är utlagt får området belastas av upplag eller maskiner. (Stockmattor är inte tillräckligt inte heller körplåtar av plast.) Om arbetet kommer ske sommartid (april -sept) är makadam bäst eller körplåt ovanpå makadam då det måste komma luft och vatten till rötterna. Räkna med att rötterna går hela vägen till vägen.
- Erfarna av likadant arbete och ETW certifierade arborister kan binda upp grenar och eventuellt om det är nödvändigt utrymmesbeskära kronan på eken utan att trädet skadas (enbart mindre grenar får beskäras). Arborister arbetar alltid minst 2 på plats ur säkerhetssynpunkt vid klättrande arbetsuppgifter.
- Lämna så mycket som möjligt orört av rotsystemet. Minimum av lämnat rotsystem ses i bilden nedan där bergsklackens avstånd från centrum träd visas med 5m samt trappsteget som visar 5,5m från centrum träd. Vid så hård beskärning äventyras dock stabiliteten på trädet och säkrande stag måste angöras längst ned på tomten. Den trappavsats som är markerad med 9m är ett bättre alternativ men säkrast vore givetvis att lämna hela den markerade "befintligt rotsystem" kvar med skydd.

Bedömning: Att arbeta i anslutning till gamla träd innebär alltid att man behöver tänka igenom ordentligt hur man tekniskt kan genomföra arbetet utan att skada träden. Om man inte beskär rotsystemet vid schakt går det in röta i rötterna fort och trädet riskerar välta om några år. Om man tar bort onödigt med rötter åt ett håll riskerar träden välta då de får dålig stabilitet. Därför innebär förslaget att bara de rötter som verkligen kommer mitt i husgrunden skall kapas och beskäras för att stabiliteten ska finnas kvar.

Genom att inte belasta ytan där rötterna finns med vare sig upplag eller maskiner, kommer marken fortsatt innehålla syre som är nödvändigt för att trädens rötter ska kunna leva.

Slutsats: Lämna så mycket det går av rotsystemet men om ni måste beskära det gör enligt anvisningarna.

Billdal 2021-10-26
Eva Maria Hellqvist
Tradeko AB
Träd- och växtkonsult.
Trädgårdstekniker Plantskola SLU Alnarp